

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ COLLA VOCE

Καλλιτεχνική περίοδος: 2018 - 2019

Ανάλυση, Ρεπερτόριο και Ερμηνεία για τραγουδιστές & πιανίστες

με τον Χρήστο Μαρίνο

υποψήφιο διδάκτορα, πιανίστα-συνοδό και μουσικό εκγυμναστή τραγουδιστών
στο *University of Minnesota, Η.Π.Α.*

υπό τη διοργάνωση του

PROMOTE INTERNATIONAL ARTS

Περιγραφή

Η τάξη απευθύνεται σε λυρικούς τραγουδιστές (μέσης σχολής ωδείων και άνω) και πιανίστες (ανωτέρας σχολής ωδείων και άνω) οι οποίοι επιθυμούν να δραστηριοποιηθούν ή είναι ήδη ενεργοί ως συνοδοί και μουσικοί εκγυμναστές τραγουδιστών (vocal accompanists and coaches). Ως ακροατές, είναι ευπρόσδεκτοι μουσικοί ανεξαρτήτως οργάνου, φοιτητές και απόφοιτοι Μουσικών Τμημάτων και Ωδείων, αλλά και όποιοι φιλόμουσοι ενδιαφέρονται για τα φετινά θέματα της τάξης. Οι συναντήσεις θα περιλαμβάνουν θεωρητικά και πρακτικά θέματα προς συζήτηση και ανάπτυξη από όλους.

Στόχοι Τάξης

- Να χρησιμοποιείται η ανάλυση των έργων ως εργαλείο για την ενίσχυση των εκφραστικών μέσων και την εμπάθυνση της ερμηνείας.
- Οι συμμετέχοντες να διευρύνουν και να εμπλουτίσουν τους ορίζοντές τους ερχόμενοι σε επαφή με ποικίλο ρεπερτόριο, καθώς και με έντυπο υλικό και βιβλιογραφία.
- Η εξοικείωση με το εκάστοτε ρεπερτόριο μέσω της ζωντανής παρουσίας στην τάξη.
- Η χρήση της ορθής προφοράς (lyric diction), άρθρωσης (articulation) και προσωδίας (inflection) ως μέσου ερμηνείας.
- Οι τραγουδιστές και οι πιανίστες να αποκτήσουν πείρα στην επιλογή και παρουσίαση: α) ρεπερτορίου ανάλογου των ικανοτήτων τους, β) ρεπερτορίου που αναδεικνύει ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους, αλλά και γ) ρεπερτορίου μεγαλύτερων απαιτήσεων.
- Οι πιανίστες να αποκτήσουν εφόδια, πρακτικά και θεωρητικά, που θα τους βοηθήσουν να αντιληφθούν τη σημασία αλλά και τη λεπτότητα του ρόλου τους.
- Συζητήσεις για το ρεπερτόριο σε σχέση με το στυλ, την ερμηνεία, το κείμενο, το ιστορικό περιεχόμενο, τη χρήση και ερμηνεία των λέξεων, και για τα ζητήματα που ανακύπτουν για τον τραγουδιστή και τον πιανίστα με όλους τους συμμετέχοντες.

Πρόγραμμα & Συναντήσεις

Οι συναντήσεις θα πραγματοποιούνται σε δύο τοποθεσίες στην Αθήνα, στο [Ωδείο Μουσικής Πράξης](#) (Βεΐκου 33, 11742) τις Παρασκευές και Κυριακές, και στο [The Krab House](#) (Μάρκου Δράκου 24, 11476) τα Σάββατα. Θα υπάρξουν 4 τριήμερες συναντήσεις κατά τη διάρκεια της χρονιάς, από 13 ώρες το κάθε τριήμερο. Το πρόγραμμα διαμορφώνεται ως εξής:

- Παρ. 14 Δεκεμβρίου 6:30-9:30 μ.μ. / Σαβ. 15 Δεκεμβρίου 4-8:30 μ.μ. / Κυρ. 16 Δεκεμβρίου 12:30-7 μ.μ.
  - ✓ ΘΕΜΑ: Τα τραγούδια του Franz Schubert.
  - ✓ Γνωριμία συμμετεχόντων και συζήτηση για τις συναντήσεις.
  - ✓ Τρόποι προσέγγισης και μελέτης ρεπερτορίου.
  - ✓ Ποια η σπουδαιότητα των τραγουδιών του Schubert και ποια η συμβολή τους στο γερμανικό λόγο τραγούδι.
  - ✓ Πιάνο και Φωνή: Δύο ισάξια εκφραστικά μέσα.
  - ✓ Ο πλούτος και η εκφραστικότητα της γερμανικής γλώσσας.
  - ✓ Η σημασία της προφοράς (lyric diction), άρθρωσης (articulation) και προσωδίας (inflection) στη γερμανική γλώσσα.
  - ✓ Εισαγωγή στο Διεθνές Φωνητικό Αλφάβητο (International Phonetic Alphabet) και εμβάθυνση στην ορθή προφορά των ποιημάτων.
- Παρ. 11 Ιανουαρίου 6:30-9:30 μ.μ. / Σαβ. 12 Ιανουαρίου 4-8:30 μ.μ. / Κυρ. 13 Ιανουαρίου 12:30-7 μ.μ.
  - ✓ ΘΕΜΑ: Ιταλικές άριες του Mozart.
  - ✓ Η σημασία της υποκριτικής στην όπερα και πώς μας καθοδηγεί ερμηνευτικά η μεγαλοφυΐα του Mozart.
  - ✓ Ορχηστρική μουσική στο πιάνο.
  - ✓ Ιταλικό ρετσιτατίβο: Ποια η σημασία του, πώς το μελετάμε και πώς το διδάσκουμε.
  - ✓ Εμβάθυνση στην ορθή προφορά της ιταλικής γλώσσας.
- Παρ. 24 Μαΐου 6:30-9:30 μ.μ. / Σαβ. 25 Μαΐου 4-8:30 μ.μ. / Κυρ. 26 Μαΐου 12:30-7 μ.μ.
Παρ. 31 Μαΐου 6:30-9:30 μ.μ. / Σαβ. 1 Ιουνίου 4-8:30 μ.μ. / Κυρ. 2 Ιουνίου 12:30-7 μ.μ.
  - ✓ ΘΕΜΑ: Το λόγο ελληνικό τραγούδι και οι Έλληνες συνθέτες.
  - ✓ Πού βρίσκεται κρυμμένος δύο αιώνων θησαυρός;
  - ✓ Ελλάδα και μουσική εκπαίδευση: Ωδεία, δάσκαλοι και μαθητές, συναυλίες, καλλιτέχνες και κοινό. Πού βρισκόμαστε και γιατί;
  - ✓ Η σημασία της κριτικής σκέψης.

Αναλυτικότερα

- Ενεργοί συμμετέχοντες (τραγουδιστές & πιανίστες): Προθεσμία υποβολής αιτήσεων η Παρασκευή, 9 Νοεμβρίου 2018.
Πατώντας [εδώ](#), θα μεταβείτε στην αίτηση για ενεργούς συμμετέχοντες.
Τραγουδιστές: Μετά την υποβολή της αίτησής σας, παρακαλείσθε να στείλετε ηλεκτρονικά στη διεύθυνση christos.marinos@nyu.edu μία λίστα ρεπερτορίου (αρχείο PDF) με όποια τραγούδια του Schubert, ιταλικές άριες του Mozart και λόγια τραγούδια Ελλήνων συνθετών έχετε μελετήσει ή μελετάτε.
Πιανίστες: Μετά την υποβολή της αίτησής σας, παρακαλείσθε να στείλετε ηλεκτρονικά στη διεύθυνση christos.marinos@nyu.edu μία λίστα ρεπερτορίου (αρχείο PDF) με όποια τραγούδια του Schubert, ιταλικές άριες του Mozart και λόγια τραγούδια Ελλήνων συνθετών έχετε μελετήσει ή μελετάτε. Επίσης, συμπεριλάβετε στο ίδιο αρχείο και έργα για σόλο πιάνο που γνωρίζετε.
- Ακροατές: Προθεσμία υποβολής αιτήσεων η Κυριακή, 9 Δεκεμβρίου 2018. Πατώντας [εδώ](#), θα μεταβείτε στην αίτηση για ακροατές.
- Δίδακτρα: Για τους ενεργούς συμμετέχοντες, τα δίδακτρα ανέρχονται στο ποσό των 35€ την ημέρα. Για τους ακροατές, τα δίδακτρα ανέρχονται στο ποσό των 20€ την ημέρα. Η καταβολή τους θα γίνεται μετά το πέρας κάθε μαθήματος.
- Ρεπερτόριο: Σε κάθε ζευγάρι τραγουδιστή-πιανίστα θα προταθεί από νωρίς συγκεκριμένο ρεπερτόριο που θα προετοιμάζει και θα παρουσιάζει στην τάξη. Η επιλογή του ρεπερτορίου θα γίνει κατόπιν επικοινωνίας του Χρήστου Μαρίνου με τον εκάστοτε τραγουδιστή και πιανίστα.
- Πρόβες και Παρουσίαση: Το ζευγάρι τραγουδιστή-πιανίστα θα πρέπει να προγραμματίζει τις πρόβες που θα κάνει ώστε να γίνεται η προετοιμασία από κοινού. Δεν είναι υποχρεωτική η παρουσίαση των τραγουδιών από μνήμης. Να είστε έτοιμοι να κάνετε μια σύντομη εισαγωγή στην τάξη για τον συνθέτη, τον ποιητή και το τραγούδι που θα παρουσιάζετε, καθώς επίσης και μια μετάφραση στα ελληνικά του εκάστοτε ποιήματος.
- Συναυλία: Στο προτελευταίο τριήμερο θα αποφασίσουμε όλοι μαζί εάν θέλουμε να κάνουμε μια συναυλία τον Ιούνιο παρουσιάζοντας επιλεγμένα τραγούδια απ' όλη τη χρονιά.
- Στόχος κάθε τριήμερου είναι να καλύπτονται τα θέματα προς συζήτηση και να παρουσιάζουν όλοι οι ενεργοί συμμετέχοντες το επιλεγμένο ρεπερτόριο. Ακροατές και ενεργοί συμμετέχοντες θα έχουν πρόσβαση σε φάκελο στο Google Drive με παρτιτούρες και υλικό σχετικά με τα θέματα κάθε τριήμερου.
- Η παρουσία των ενεργών συμμετεχόντων είναι υποχρεωτική. Σε περίπτωση που κάποιος πρέπει να απουσιάσει για οποιονδήποτε λόγο, παρακαλείται να ενημερώνει τον Χρήστο Μαρίνο άμεσα.
- Για οποιαδήποτε διευκρίνηση ή περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με το πρόγραμμα, μη διστάσετε να επικοινωνήσετε με τον Χρήστο Μαρίνο στην ηλεκτρονική διεύθυνση christos.marinos@nyu.edu, στο Skype (morakeo), στο Messenger ή στο WhatsApp/Viber στον αριθμό +1 (347) 956-1107.

Προτεινόμενο Ρεπερτόριο/Συνθέτες:

- Schubert (σε αλφαβητική σειρά): *Am See, An den Mond, An die Musik, An die Nachtigall, An Emma, An Schwager Kronos, An Sylvia, Atys, Auf dem See, Auf dem Wasser zu singen, Das Züngleinchen, Dass sie hier gewesen, Der Einsame, Der Schmetterling, Der Tod und das Mädchen, Der Wanderer an den Mond, Der Zwerg, Die Forelle, Die junge Nonne, Die Rose, Die schöne Müllerin (οποιοδήποτε), Du bist die Ruh, Erlafsee, Erlkönig, Erster Verlust, Fahrt zum Hades, Fragment aus dem Aeschylus, Frühlingsglaube, Ganymed, Gretchen am Spinnrade, Gruppe aus dem Tartarus, Heidenröslein, Im Frühling, Iphigenia, Lachen und Weinen, Liebhaber in allen Gestalten, Lied der Mignon (οποιοδήποτε), Minnelied, Nacht und Träume, Nachtstück, Schwanengesang (οποιοδήποτε), Selige Welt, Seligkeit, Seufzer, Trost im Liede, Wandrers Nachtlied, Winterreise (οποιοδήποτε), 4 Refrainlieder (οποιοδήποτε).*
- Mozart: Οποιαδήποτε ιταλική άρια, κατά προτίμηση με recitativo.
- Έλληνες συνθέτες (σε χρονολογική σειρά): Μάντζαρος, Ξύνδας, Καρρέρ, Λιάλιος, Σαμάρας, Ν. και Γ. Λαμπελέτ, Καμηλιέρης, Ριάδης, Καλομοίρης, Σπάθης, Πονηρίδης, Λεβίδης, Πετρίδης, Μητρόπουλος, Ευαγγελάτος, Γ. Κωνσταντινίδης, Σκαλκώτας, Ζώρας, Καζάσογλου, Κυδωνιάτης, Βισβάρδης, Ξένος, Δραγατάκης, Κυριακού, Κουνάδης, Χρήστου, Ντ. Κωνσταντινίδης, Αντωνίου, Τερζάκης, Μπαλτάς, Λυγνός, Κανάς, Σαμαράς, Ρεκλείτης, Μπουκουβάλας, Τόνια, Χαρλαύτη.

Το Εργαστήρι Colla Voce

Στόχος του εργαστηρίου *Colla Voce* είναι να δώσει σε λυρικούς τραγουδιστές και πιανίστες τη δυνατότητα να διευρύνουν τους ορίζοντές τους και να αποκτήσουν εφόδια, εμπειρία και τριβή με ευρύ ρεπερτόριο, τόσο οπερατικό όσο και λόγιου τραγουδιού, καθώς και με τρόπους προσέγγισης, μελέτης και ερμηνείας αυτού. Ιδρυτές και πρωτεργάτες του είναι η δραματουργός και σκηνοθέτης [Αντιγόνη Γαϊτανά](#) και ο πιανίστας και μουσικός εκγυμναστής τραγουδιστών [Χρήστος Μαρίνος](#).

Το εργαστήρι πραγματοποιείται το καλοκαίρι στα πλαίσια του [Φεστιβάλ Χόρτου](#) στο παραθαλάσσιο Χόρτο του Νοτίου Πηλίου και επιλεγμένες ημέρες το χειμώνα και την άνοιξη στην Αθήνα. Στις δραστηριότητές του συμπεριλαμβάνονται η διδασκαλία και παραγωγή μιας πλήρους σκηνοθετημένης όπερας και η τάξη «Ανάλυση, Ρεπερτόριο και Ερμηνεία», η οποία απευθύνεται εξίσου σε τραγουδιστές όσο και σε πιανίστες που ενδιαφέρονται για τη συνοδεία και μουσική εκγύμναση τραγουδιστών.

Ευρύτερος σκοπός είναι η δημιουργία μιας κοινότητας τραγουδιστών και πιανιστών στην Ελλάδα μέσα στην οποία θα ανταλλάσσουμε απόψεις, πληροφορίες και γνώσεις για τον υπέροχο κόσμο του λυρικού τραγουδιού.

Βιογραφικό Σημείωμα

Ο [Χρήστος Μαρίνος](#) έχει εμφανιστεί σε ρεσιτάλ και σε συναυλίες ως συνοδός τραγουδιστών και ως μέλος του πιανιστικού ντούο *Duo Vivo* σε Νέα Υόρκη, Λονδίνο, Βιέννη, Ίνσμπρουκ, Αθήνα, Θεσσαλονίκη και άλλες Ευρωπαϊκές πόλεις. Έχει δώσει πρεμιέρες έργων, μερικών γραμμένων και αφιερωμένων στον ίδιο, Ελλήνων και ξένων συνθετών στην Ευρώπη και τις Ηνωμένες Πολιτείες. Ο ενθουσιασμός με τον οποίο προσεγγίζει τη μουσική δεν περιορίζεται μόνο στις εμφανίσεις του σε συναυλίες. Έχει παίξει για τις τάξεις τραγουδιστών της *Metropolitan Opera*, καθώς και για τη μουσική προετοιμασία σπουδαστών του προγράμματος νέων της (*Lindemann Young Artist Development Program*). Ερευνά και παρουσιάζει λιγότερο γνωστά έργα για φωνή και πιάνο, γράφει μουσικά άρθρα, μεταφράζει βιβλία μουσικής, συνεργάζεται με θερινά φεστιβάλ, δίνει διαλέξεις και είναι ενεργός ως μουσικός ερευνητής. Το μεγάλο του πάθος είναι η Ελληνική Λόγια Μουσική, και ο υψηλότερος στόχος του – και αντικείμενο της διδακτορικής του διατριβής – είναι να παρουσιάσει τον ευρύ και ανεξερεύνητο κόσμο του Ελληνικού λόγιου τραγουδιού τόσο σε τραγουδιστές και πιανίστες, όσο και στο κοινό των Ηνωμένων Πολιτειών. Το 2002 ανέλαβε ως διαχειριστής το Αρχείο Γιάννη Χρήστου για δέκα χρόνια και από το 2017 είναι βασικός συνεργάτης του [Αρχείου Ελλήνων Μουσουργών Θωμά Ταμβάκου](#). Πρόσφατα ηχογράφησε με τη σοπράνο Μάρια Ντεβιτζίακη τα τέσσερα βιβλία με τίτλο *Stormlieder* του Ουαλού συνθέτη Dafydd Bullock.

Ο Χρήστος είναι υποψήφιος διδάκτωρ στο University of Minnesota, με ειδίκευση στη συνοδεία και μουσική διδασκαλία τραγουδιστών. Υπήρξε επίκουρος καθηγητής πιάνου και μόνιμος συνοδός στο New York University, όπου και πραγματοποίησε τις μεταπτυχιακές του σπουδές επίσης στη συνοδεία και μουσική διδασκαλία τραγουδιστών. Είναι κάτοχος διπλώματος πιάνου, πτυχίων αρμονίας και αντίστιξης, καθώς και του Recital Certificate με διάκριση από το Guildhall School of Music and Drama. Σημαντικός σταθμός στη ζωή του και τη μουσική του εκπαίδευση υπήρξε η γνωριμία του με τον πιανίστα, μαέστρο, παιδαγωγό και συγγραφέα Γιώργο Χατζηνίκο (1923-2015), με τον οποίο μελέτησε για 10 χρόνια παίρνοντας μαζί του το 2011 το δίπλωμα πιάνου. Μεταξύ άλλων, έχει παρακολουθήσει μαθήματα βιολοντσέλου, διεύθυνσης ορχήστρας, τραγουδιού, την τάξη σύγχρονης μουσικής του συνθέτη Γ. Μηνά, masterclasses με τους Eteri Andjaparidje, Diane Birr, Evgeny Kolmanovich, Ζουζού Νικολούδη κ.α., και υπήρξε μαθητής του [Μουσικού Εργαστηρίου Σύνθεσης και Εκτέλεσης](#) του Αλ. Καλογερά.